

Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Meslek Seçiminde Etkili Olan Faktörler*

Factors Affecting Choice of Vocation Among Faculty of Education Students

Gürcan ŞEKER**, Burhan ÇAPRI***

Öz: Bu çalışmanın amacı, eğitim fakültesinde yer alan herhangi bir yükseköğretim programına yerleşen öğrencilerin meslek seçimlerinde etkili olan faktörler ve öğrenim gördükleri programdan memnuniyet düzeylerinin ortaya konulmasıdır. Araştırmanın çalışma grubunu Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Eğitim Fakültesinin farklı lisans programlarına yerleşen 424 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmanın verilerinin toplanması amacıyla, araştırmacılar tarafından hazırlanan, öğrencilerin öğrenim gördükleri programı tercihlerinde etkili olan faktörlere ilişkin soruların ve öğrenim gördükleri programdan memnuniyetlerini belirten bir skalanın yer aldığı anket formu kullanılmıştır. Tercih faktörlerine ilişkin verilerin analizinde betimsel istatistiklerden yararlanılmış ve tercih faktörlerinde cinsiyete göre anlamlı farklılık olup olmadığı ki-kare testi ile analiz edilmiştir. Öğrenim görülen programdan memnuniyet düzeyinde gruplar arası farkların anlamlılığı için bağımsız gruplar t testi ve tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgular sonucunda tercihlerde etkili olan faktörlerin sırasıyla; mesleğe olan ilgi, yeteneğine uygun olduğu düşüncesi, cinsiyete uygunluk, sınav puanı, mezun olduktan sonra iş bulma imkanı ve aile faktörleri olduğu görülmektedir. Tercih faktörleri arasında sadece cinsiyete uygunluk faktörüne ilişkin yanıtlarda kız ve erkek öğrenciler arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Öğrencilerin öğrenim gördükleri lisans programından memnuniyet düzeylerinde cinsiyet ve öğrenim gördükleri programa göre anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. Buna göre kız öğrencilerin memnuniyet düzeyleri, erkek öğrencilere göre daha yüksektir; Güzel Sanatlar Eğitimi Programı öğrencilerinin memnuniyet düzeyleri diğer programlarda öğrenim gören öğrencilerden daha yüksektir.

Anahtar Kelimeler: Meslek, meslek seçiminde etkili faktörler, eğitim fakültesi öğrencileri

Abstract: This study aimed to explore the factors affecting choice of vocation among students attending any of the higher education programs in faculty of education and their level of satisfaction with the program they were attending. The study group of the research was composed of 424 undergraduates who recently enrolled in different undergraduate programs at Niğde Ömer Halisdemir University, Faculty of Education. A questionnaire form was prepared by the researchers to collect research data, and the form involved questions about factors that affected undergraduates' choice of their programs and a scale aiming to determine their satisfaction with their programs. Descriptive statistics were utilized for analyzing the data on the factors in participants' choices, and whether factors in participants' choices differed by gender was analyzed with chi-square test. Independent groups t-test and one-way variance analysis was performed for the significance of differences between the groups in the levels of satisfaction with programs. As indicated by the findings, the factors which had affected participants' choices were interest in the vocation, the belief that it is suitable for one's talent, suitability for gender, exam score, opportunity to find job after graduation, and family. A significant difference was only found between female and male students in the responses about the factor of suitability for gender. There were significant differences in participants' levels of satisfaction with their undergraduate programs by gender and the program. Accordingly, female students' levels of satisfaction were observed to be higher than the levels of male students whereas the students of Fine Arts Teaching Program had higher satisfaction levels than the students attending other programs.

Keywords: Vocation, factors affecting the choice of vocation, faculty of education students

Giriş

* Bu çalışma Nevşehir'de 21-23 Eylül 2017 tarihlerinde düzenlenen I. Uluslararası İpekyolu Akademik Çalışmalar Sempozyumu'nda sunulan bildirinin gözden geçirilmiş ve genişletilmiş halidir.

** Araş. Gör., Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Niğde-Türkiye, ORCID: 0000-0002-6633-7859, e-posta: gurcansaker@ohu.edu.tr

*** Prof. Dr., Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Mersin-Türkiye, ORCID: 0000-0002-6812-4785, e-posta: burhancapri@gmail.com

İnsan yaşamı boyunca birçok karar alır. Bu kararlardan bazıları günlük yaşamın rutin birer parçası iken, bazıları daha önemli olduğu düşünülerek daha çok dikkate alınır. Kariyer ile ilgili kararların çoğu, insanların yaşam biçimleri, sosyalleşmeleri, mesleki faaliyetleri ve dolayısıyla yaşam kaliteleri üzerinde uzun dönemli etkilere sahip olması bakımından, daha çok önem atfedilen kararlar olarak kabul edilir. Bu açıdan, kariyere ilişkin kararlar gerek birey gerekse toplumun bütünü için kişinin vermesi gereken önemli kararlar arasındadır (Gati ve Asher, 2001).

Kariyere ilişkin alınan kararlar arasında meslek seçimine ilişkin kararlar hem birey hem de toplum için oldukça önemlidir. Bireyin kariyer gelişiminin köşe taşlarından biri olan meslek seçim sürecinde doğru kararlar alabilmesi için meslek seçiminde etkili olan faktörlerin dikkate alınması önem taşımaktadır. Literatürde meslek seçimi ve kariyer gelişim sürecini etkileyen faktörlere ilişkin birçok görüş mevcuttur. Pişkin (2011), bu görüşlerden en önemlilerini; psikolojik Faktörler (yetenek, ilgi, kişilik özellikleri, meslek değerler), sosyolojik faktörler (aile, sosyo-ekonomik düzey), cinsiyet ve politik-ekonomik faktörler olarak sınıflandırmıştır.

Meslek seçiminde etkili olan bu faktörlere ilişkin sınıflandırmada psikolojik faktörler altında ele alınan özelliklerden; meslek ilgi (Allen ve Robbins, 2008; Bubany ve Hansen, 2011; Deniz, 2009; Low, Yoon, Roberts ve Rounds, 2005; Sagiv, 2002; Tak, 2004) yetenek (Atli, 2016; Judge, Higgins, Thoresen ve Barrick, 1999; Rode, Arthaud-Day, Mooney, Near ve Baldwin, 2008) ve mesleki değer (Berings, De Fruyt ve Bouwen, 2004; Bozgeyikli, Derin ve Toprak, 2016; Gross ve Manoharan, 2016; Lewis ve Hardin, 2002; Şeker ve Çapri, 2019; Weathers, Thompson, Robert ve Rodriguez, 1994) değişkenlerine ilişkin çalışmaların literatürde yer aldığı görülmektedir.

Sosyolojik faktörler arasında yer alan aile faktörüne ilişkin çalışmalar (Akdaş, 2013; Bryant, Zvonkovic ve Reynolds, 2006; Keller ve Whiston, 2008; Kim, Ahn ve Fouad, 2016; Özdel, 2009) ailenin kariyer gelişimi ve meslek seçimi üzerindeki etkililiğine ilişkin bulguları ortaya koymaktadır. Meslek seçiminde etkili olan faktörler arasında yer alan bir diğer özellik olan cinsiyet değişkenini ele alan çalışmalarda (Berings ve Adriaenssens, 2012; Chung, 2002; Cook, Heppner ve O'Brien, 2005; Uyguç, 2003; Zysberg ve Berry, 2005) genellikle cinsiyetin farklı değişkenler ile ilişkisi bakımından incelendiği görülmektedir.

Özyürek ve Kılıç-Atıcı (2002), üniversite öğrenimine yeni başlamış öğrencilerle yürüttükleri çalışmada öğrencilerin meslek seçim kararlarında kendilerine yardım eden kaynakları incelemişlerdir. Araştırma sonucunda elde edilen temel bulgulardan biri de öğrencilerin meslek tercihlerini belirlerken en çok sınıf ve okuldaki diğer öğretmenlerden yararlandığı yönündedir. Diğer yandan; literatürde mezun olunan lise türünün meslek tercihinde etkili olduğuna yönelik bulguları ortaya koyan çalışmalar (Ayık, Özdemir ve Yavuz, 2007; Sarıkaya ve Khorshid, 2009) da yer almaktadır.

Türkiye’de meslek seçiminin en önemli adımlarından biri, ortaöğretim sürecini başarı ile tamamlayan gencin üniversiteye giriş sınavında yeterli puanı alarak, bir yükseköğretim programı tercihinde bulunmasıdır. Ölçme Seçme ve Yerleştirme Merkezi (2019) verileri, iki milyon üzerinde öğrencinin Yükseköğretim Kurumları Sınavı’na (YKS) girdiğini ve 750 bin civarında öğrencinin ön lisans ve lisans programlarından birine yerleştiğini ortaya koymaktadır. Bu bağlamda tercih yaparak herhangi bir programa yerleşen gençlerin yerleşmiş oldukları yükseköğretim programlarını tercihlerinde etkili olan faktörlerin ortaya konulması, aslında onları meslek seçimlerinde yönlendiren etmenlere ilişkin bulgular elde edilmesi açısından önem taşımaktadır.

Türkiye’de yükseköğretim programlarının tercih etme nedenleri açısından incelenen çalışmaların başında Hemşirelik programına yönelik çalışmaların (Bölükbaş, 2018; Özdemir ve Şahin, 2016; Özveren, Gülnar ve Özden, 2017; Temel, Bilgiç ve Çelikalp, 2018) geldiği görülmektedir. Diğer yandan alan yazında eğitim fakültesi (Ekinci, 2017; Özsoy, Özsoy, Özkara ve Memiş, 2010; Türkdoğan, 2014), tıp fakültesi (Ceylan, Cinsler, Soytürk, Şengün ve Erbay, 2017; Genç, Kaya ve Genç, 2007) ve meslek yüksek okullarında (Dinç, 2008; Eriğüç ve Eriş, 2013; Polatçı ve Gültekin, 2017) öğrencileri ile yapılan çalışmaların yer aldığı görülmektedir.

Temel ve ortaöğretim sürecini tamamladıktan sonra herhangi bir programa yerleşerek eğitimine devam eden ve meslek tercihine yönelik önemli bir adım atmış olan üniversite

öğrencilerinin yükseköğretim programı ya da başka bir ifade ile meslek seçimlerinde hangi faktörlerin etkili olduğunun ortaya konulmasının, eğitim ve meslek yaşamına ilişkin planlar yapan birçok genç için önemli bir bilgi kaynağı olabileceği düşünülmektedir. Bu bağlamda bu çalışmanın temel amacı, eğitim fakültesinde yer alan herhangi bir yükseköğretim programına yerleşen öğrencilerin meslek seçimlerinde etkili olan faktörler ve öğrenim gördükleri programdan memnuniyet düzeylerinin ortaya konulmasıdır. Bu araştırma, eğitim fakültelerinin belirli bir lisans programında öğrenim gören öğrencilerle yürütülen çalışmalardan (Bursal ve Buldur, 2013; Çermik, Doğan ve Şahin, 2010; Taş, 2012; Yılmaz ve Doğan, 2015) farklı olarak, eğitim fakültesinde yer alan farklı lisans programlarında öğrenim gören öğrencilerin yer aldığı bir çalışma grubu ile yürütülmüştür. Bu bakımdan araştırmadan elde edilen bulguların, mesleki rehberlik ve kariyer danışmanlığı alanında çalışan uzmanlara ve ilgili literatür kapsamında çalışan araştırmacılara katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Yöntem

Araştırma modeli

Bu araştırma eğitim fakültesi öğrencilerinin meslek seçimlerinde etkili faktörleri ortaya koymaya çalışması bakımından tarama modelinde tasarlanmıştır. Tarama araştırması, hedef evrenden seçilen örneklem ya da çalışma grubundan anket veya benzeri soru formları kullanılarak katılımcıların tutum, davranış, inanç ya da görüşlerine ilişkin verilerin elde edildiği araştırma modelidir (Christensen, Johnson ve Turner, 2014).

Çalışma grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Eğitim Fakültesinde yer alan lisans programlarının birinci sınıflarında öğrenim görmekte olan 424 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan öğrencilere ilişkin demografik özellikler tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1.
Araştırmaya Katılan Öğrencilere İlişkin Demografik Özellikler

Program		Kız	Erkek	Toplam
Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık	N	50	21	71
	%	11.8	5	16.8
Türkçe Öğretmenliği	N	33	23	56
	%	7.8	5.4	13.2
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	N	38	22	60
	%	9.0	5.2	14.2
İlk. Mat. Öğretmenliği	N	29	15	44
	%	6.8	3.5	10.4
Fen Bilgisi Öğretmenliği	N	35	8	43
	%	8.3	1.9	10.2
Sınıf Öğretmenliği	N	49	21	70
	%	11.6	5	16.6
Güzel Sanatlar Eğitimi	N	31	15	46
	%	7.3	3.5	10.8
Bilgisayar ve Öğretim Tek. Eğitimi	N	15	19	34
	%	3.5	4.5	8
Toplam	N	280	144	424
	%	66	34	100

Veri toplama araçları

Veri toplama aracı olarak, araştırmacılar tarafından geliştirilen ve öğrencilerin öğrenim gördükleri yükseköğretim programını tercihlerinde etkili olabileceği düşünülen maddeler ve son

olarak öğrenim gördükleri programdan memnuniyet düzeylerini belirtebilecekleri bir skalanın yer aldığı bir anket formu ve demografik bilgi formu kullanılmıştır.

Anket hazırlama sürecinin ilk adımı problemin tanımlanması ve araştırma amacının açık ve anlaşılır bir biçimde belirlenmesidir. Sonraki aşamada ihtiyaç duyulan verilerin toplanması için gerekli olan maddeler yazılarak taslak form oluşturulur. Taslak olarak hazırlanan maddeler uzman görüşüne sunulduktan sonra ön uygulama formuna dönüştürülür. Ön uygulama formu soruların anlaşılabilirliği ve benzer soruların tekrar edilme olasılığı gibi durumlar için görece küçük bir gruba uygulandıktan sonra ankete son hali verilir (Büyüköztürk, 2005).

Anket hazırlama sürecine ilişkin öneriler doğrultusunda, soruların yazımına geçilmeden önce literatürde yer alan çalışmalar (Korkut-Owen, 2008; Korkut-Owen, Kepir, Özdemir, Ulaş ve Yılmaz, 2012; Özyürek ve Kılıç-Atıcı, 2002) incelenmiş ve farklı lisans programlarından öğrencilerin yer aldığı 10 öğrenci ile odak grup görüşmesi yapılarak madde yazımına geçilmiştir. Madde yazımı tamamlandıktan sonra “katılıyorum-katılmıyorum” şeklinde cevaplama seçeneklerini içeren 15 soru ve öğrencilerin öğrenim gördükleri programlardan memnuniyet düzeylerini belirteceği bir skala eklenerek bir taslak form hazırlanmıştır. Hazırlanan taslak form ölçme ve alan uzmanı olan öğretim üyelerinin görüşlerine sunulmuş ve uzmanların önerileri doğrultusunda taslak formda yer alan iki madde çıkarılmış ve kalan maddeler ön uygulama formuna dönüştürülmüştür. Hazırlanan form 25 kişilik bir öğrenci grubuna uygulanmış, formla ilgili öğrencilerden olumsuz bir dönüt gelmediği görülmüştür. Anket formuna son hali verilerek alınan uygulama izni çerçevesinde araştırmacı tarafından sınıf ortamında gönüllülük esasına dayalı olarak uygulamalar yapılmıştır.

Araştırmacılar tarafından hazırlanan demografik bilgi formu cinsiyet ve öğrenim görülen lisans programına ilişkin sorulardan oluşmaktadır.

İşlem

Araştırma verileri Ömer Halisdemir Üniversitesi Etik Kurulu’ndan alınan 12.06.2017 tarihli ve 2017/09-02 sayılı izinle toplanmıştır. Araştırma sürecinde araştırma ve yayın etiğine uyulmuştur. Araştırmanın verileri sınıf ortamında gönüllülük esasına dayalı olarak toplanmıştır.

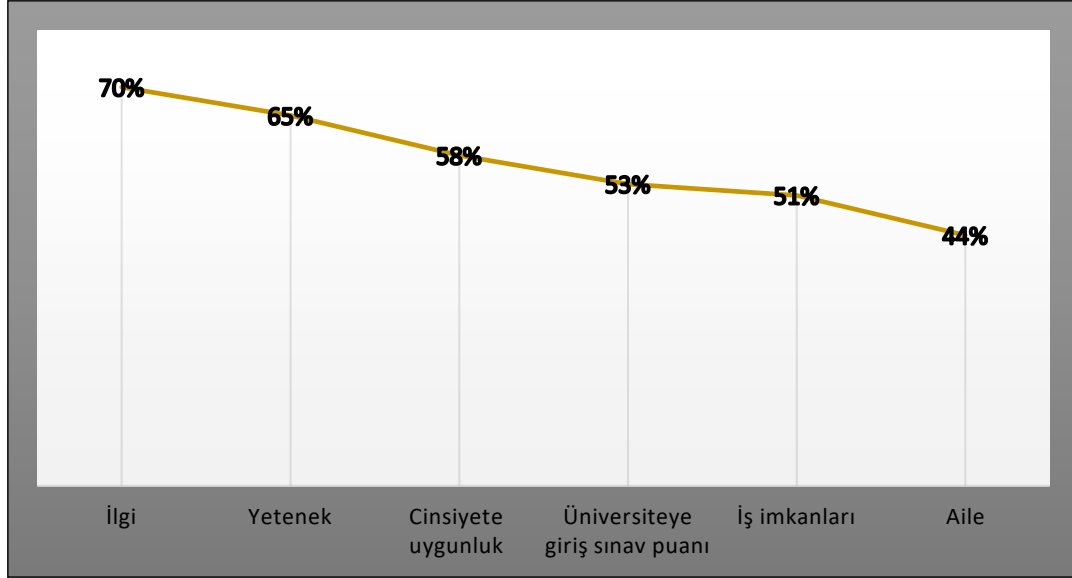
Verilerin analizi

Araştırmadan elde edilen veriler SPSS 24.0 ile analiz edilmiştir. Öğrencilerin öğrenim gördükleri lisans programını tercihlerinde etkili olan faktörlerin analizi için betimsel istatistikler kullanılmış, maddelere verilen cevapların frekansları ve yüzdelik değerleri hesaplanmıştır. Cinsiyete göre yükseköğretim programları tercihlerinde etkili olan faktörlere ilişkin dağılımlar arasındaki farklılığın anlamlılığı “ki-kare testi” yöntemi ile analiz edilmiştir. Öğrencilerin öğrenim gördükleri programdan memnuniyet düzeylerinde kız ve erkek öğrenciler arasındaki farkın anlamlılığı bağımsız gruplar için t testi yöntemi ile analiz edilmiştir. Öğrencilerin öğrenim gördükleri programdan memnuniyet düzeylerinde lisans programlarına göre farkın anlamlılığı için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmış ve farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla post-hoc tekniklerinden Tukey HSD testinden yararlanılmıştır. Ayrıca etki büyüklüğünü saptamak için eta-kare (η^2) değerine bakılmıştır. Eta kare (η^2) değeri küçük (.01), orta (.06) ve geniş (.14) etki büyüklüğü (Green ve Salkind, 2004) biçiminde yorumlanmıştır. Araştırmada hata payı üst sınırı 0.05 kullanılmıştır.

Bulgular

Bu bölümde ilk aşamada öğrencilerin öğrenim gördükleri lisans programını tercihlerinde etkili olan faktörlere ilişkin bulgulara yer verilmiştir. İkinci aşamada ise öğrenim gördükleri lisans programından memnuniyet durumlarına ilişkin elde edilen bulgular ortaya konulmuştur.

Şekil-1’de Eğitim Fakültesi öğrencilerinin öğrenim gördükleri lisans programlarını tercihlerinde etkili olduğunu belirttikleri faktörlere yer verilmiştir.

Şekil 1. Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Lisans Programı Tercihinde Etkili Olan Faktörler

Şekil 1’de yer alan grafiğe bakıldığında, öğrencilerin öğrenim gördükleri lisans programını tercihlerinde etkili olan faktörlere ilişkin sorulara verilen yanıtların analiz edilerek yüzdeler olarak sıralandığı görülmektedir. Bu bulgulara göre; ilgi duyduğum bir meslek olması nedeniyle tercih ettim diyenlerin oranının %70 olduğu görülürken, yeteneklerime uygun olduğunu düşündüğüm için tercih ettim diyenlerin oranı %65’tir. Cinsiyetime uygun olduğunu düşündüğüm için tercih ettim diyenlerin oranı %58, üniversiteye giriş sınavında hedeflediğim puanı alamadığım için zorunlu olarak tercih ettim diyenler %53 iken, mezun olduktan sonra daha kolay iş bulabileceğimi düşündüğüm için tercih ettim diyenlerin oranı %51’dir. Son olarak öğrenim gördüğü programı tercih etmesinde ailesinin etkili olduğunu düşünen öğrencilerin oranının %44 olduğu görülmektedir.

Öğrenim görülen lisans programını tercihte etkili olan faktörlere ilişkin elde edilen dağılımın cinsiyete göre farklılık gösterip göstermediği ki kare testi ile analiz edilmiş ve analize ilişkin bulgular tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Öğrenim Görülen Programı Tercih Faktörlerinin Kız ve Erkek Öğrencilere Göre Dağılımı

Tercih Faktörü	Cinsiyet	N	%	X ²	Sd	p
Mesleki ilgi	Kız	204	68.2	2.17	1	.141
	Erkek	95	31.8			
Yetenek	Kız	189	68.5	2.10	1	.147
	Erkek	87	31.5			
Cinsiyete Uygunluk	Kız	194	78.5	41.25	1	.000*
	Erkek	53	21.5			
Sınav Puanı	Kız	149	66.5	.049	1	.825
	Erkek	75	33.5			
İş Bulma İmkânı	Kız	139	64.4	.56	1	.455
	Erkek	77	35.6			
Aile	Kız	131	69.7	1.99	1	.157
	Erkek	57	30.3			

p<.05

Tablo 2 incelendiğinde öğrencilerin öğrenim gördükleri lisans programını tercihlerinde mesleki ilgi, yetenek, sınav puanı, iş bulma imkânı ve aile faktörlerinde cinsiyete göre anlamlı bir

farklılık bulunmamıştır ($p > .05$). Buna karşın cinsiyetine uygun olduğunu düşündüğü için bu programı tercih ettiğini belirten kız ve erkek öğrenciler arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($p < .05$). Buna göre eğitim fakültesinde öğrenim gören kız öğrenciler için tercih ettikleri programın cinsiyete uygunluğu daha önemli görülmektedir.

İkinci aşamada ise, öğrencilerin öğrenim gördükleri lisans programından memnuniyet düzeylerinin cinsiyete ve öğrenim gördükleri lisans programlarına göre farklılık gösterip göstermediğine ilişkin verilerin analizine ait bulgulara yer verilmiştir. Tablo 3'te cinsiyete göre memnuniyet düzeylerine ilişkin t testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 3.
Cinsiyete Göre Öğrenim Görülen Programdan Memnuniyet Düzeylerine İlişkin t Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	\bar{X}	Ss	t	p
Kız	280	4.38	1.42	3.26	.001
Erkek	144	3.84	1.71		

Tablo 3 incelendiğinde öğrencilerin öğrenim gördükleri lisans programından memnuniyet düzeylerinde cinsiyete göre anlamlı bir fark olduğu görülmektedir ($t = 3.26$; $p < .05$). Bu bulguya göre kız öğrencilerin öğrenim gördükleri bölümden memnuniyet düzeyleri erkek öğrencilere göre daha yüksektir.

Tablo 4.
Yükseköğretim Programlarına Göre Öğrenim Görülen Lisans Programından Memnuniyet Düzeylerine İlişkin Betimsel İstatistikler

Lisans Programı	N	\bar{X}	Ss
Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık	71	4.21	1.65
Türkçe Öğretmenliği	56	4	1.33
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	60	3.21	1.54
İlköğretim Matematik Öğretmenliği	44	4.61	1.24
Fen Bilgisi Öğretmenliği	43	3.80	1.32
Sınıf Öğretmenliği	70	4.5	1.40
Güzel Sanatlar Eğitimi	46	5.56	1.40
Bilgisayar ve Öğretim Tek. Eğitimi	34	3.73	1.37

Yükseköğretim programlarına göre öğrencilerin öğrenim gördükleri lisans programından memnuniyet düzeylerine ilişkin betimsel istatistiklere göz atıldığında, en yüksek ortalamaya sahip yükseköğretim programını Güzel Sanatlar Eğitimi Programı olduğu görülmektedir. Tablo 5'de farkın anlamlılığına ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçları verilmiştir.

Tablo 5 incelendiğinde öğrencilerin öğrenim gördükleri lisans programından memnuniyet düzeyleri yükseköğretim programlarına göre anlamlı farklılık göstermektedir ($F = 12.322$; $p < .05$). Farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan post-hoc analizlerinden Tukey HSD testi sonucunda elde edilen bulgular, Güzel Sanatlar Eğitimi Programında öğrenim gören öğrencilerin memnuniyet düzeyleri puan ortalamalarının, diğer programlarda öğrenim gören öğrencilerin puan ortalamalarından anlamlı bir biçimde yüksek olduğunu ortaya koymaktadır. Belirlenen farkın etki büyüklük değeri ise $\eta^2 = .17$ olarak bulunmuştur. Elde edilen bu değer geniş bir etki büyüklüğü (Green ve Salkind, 2004) şeklinde yorumlanmaktadır.

Tablo 5.

Yükseköğretim Programlarına Göre Öğrenim Görülen Lisans Programından Memnuniyet Düzeylerine İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Öğrenim Görülen Program	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p	η^2
Gruplar arası	174.374	7	24.911			
Grup içi	840.984	416	2.022	12.32	.000	.17
Toplam	1015.358	423				

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Eğitim Fakültesi öğrencilerinin meslek tercihinde etkili olan faktörlerin ortaya konulması ve öğrencilerin öğrenim gördükleri lisans programından memnuniyet düzeylerinin belirlenmesi amacıyla yapılan bu çalışmada elde edilen veriler analiz edilerek bulgular iki aşamada değerlendirilmiştir.

İlk aşamada değerlendirilen öğrencilerin meslek (öğrenim gördükleri lisans programı) tercihlerinde etkili olduğu belirtilen etmenlerin başında mesleğe olan ilgi ve yeteneğin geldiği görülmektedir. Korkut Owen ve diğerleri (2012) tarafından farklı fakültelerde öğrenim gören üniversite öğrencileri ile yapılan çalışmanın sonuçları da bu araştırma bulgusunu desteklemektedir. Araştırma sonucunda üniversite öğrencilerinin bölüm tercihlerinde ilk sıralarda yer alan etmenlerden birinin mesleğe olan ilgi olduğu ortaya konulmaktadır. Araştırma sonucunu destekleyen ve mesleğe yönelik ilginin önemli bir tercih nedeni olduğunu ortaya koyan bir diğer çalışma ise Tataroğlu, Özgen ve Alkan (2011) tarafından matematik öğretmen adayları ile yapılan çalışmadır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin % 58'i cinsiyetine uygun bir meslek alanı olması nedeniyle öğrenim gördüğü programı tercih ettiğini ifade etmiştir. Bulgular diğer tercih faktörlerinde cinsiyete göre anlamlı bir farklılık olmadığını gösterirken, cinsiyete uygunluk tercih faktöründe kız (% 78.5) ve erkek (% 21.5) öğrenciler arasında anlamlı bir farklılık olduğunu ortaya koymaktadır. Analiz sonuçları bu farklılığın kız öğrenciler lehine olduğunu göstermektedir. Gottfredson'a (2004) göre temel eğitim döneminin başlarında çocuklar cinsiyet rollerinin farkına varmaya başlarlar ve bu durum çocukların meslekleri değerlendirirken cinsiyetlerine uygun olup olmadığını düşünmesine neden olur (toplum ve aile de bu düşüncenin yerleşmesine katkı sağlayabilir). Bu durumda belirli mesleklerin sadece kızlar ya da sadece erkekler için uygun olup olmadığı fikri oluşmaya başlar ve içselleştirilen bu cinsiyet rolleri yaşamın ilerleyen dönemlerinde de aynı şekilde kalmaya devam edebilir (Akt. Siyez, 2011). Bu açıklamalar doğrultusunda Türkiye'de öğretmenlik mesleğinin kadınlar için daha uygun olduğuna yönelik inanç ve beklentilerin araştırma bulgusu ile tutarlı olduğu ifade edilebilir. Eğitim fakültelerinin ve bu bağlamda öğretmenlik mesleğinin kız öğrenciler tarafından daha fazla tercih edildiğini ortaya koyan çalışmalarla birlikte (Eret-Orhan ve Ok, 2014), Milli Eğitim Bakanlığı (2019) tarafından yayınlanan 2018-2019 Milli Eğitim İstatistikleri Raporu'nda bütün eğitim kademelerinde kadın öğretmen sayısının erkek öğretmen sayısından fazla olması bu araştırma bulgusunu destekler niteliktedir. Öğrencilerin % 53'ü üniversiteye giriş sınavında hedefledikleri puanları alamadıkları için öğrenim gördükleri lisans programını tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Literatürde araştırma bulgusunu destekleyen ve öğrencilerin hedeflediği puanı alamadığı için

eğitim fakültesi tercihinde bulunduğunu ortaya koyan çalışmalar (Gültekin, Güner, Hayal ve Yar-Sevmiş, 2016; Özsoy ve diğerleri, 2010) yer almaktadır.

Meslek tercihlerinde etkili olan faktörlere ilişkin bir diğer bulgu ise, öğrencilerin % 51'inin ifade ettiği, mezun olduktan sonra iş bulma imkânıdır. Uz-Bilgin ve diğerleri (2019) tarafından Eğitim Fakültesi Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi öğrencileri ile yapılan çalışma ile Aksu'nun (2014) Giresun Üniversitesi Eğitim Fakültesi öğrencileri ile yaptığı çalışmadan elde edilen bulgular da benzer sonuçları ortaya koymaktadır. Her iki çalışmada da iş bulma imkânının tercihlerinde önemli bir faktör olduğu bulgusunun yer aldığı görülmektedir. Son olarak araştırmaya katılan öğrencilerin % 44'ünün ailelerinin meslek tercihi ve kendilerini yönlendirme konusunda etkili bir faktör olduğunu ifade ettikleri görülmektedir. İncikabı, Mercimek ve Biber (2016) tarafından ilköğretim matematik öğretmenliği öğrencileri ile yapılan çalışmanın bulguları da, bu araştırma bulgusuna benzer bir biçimde, ailenin meslek tercihinde etkili olan önemi faktörlerden biri olduğunu ortaya koymaktadır.

Araştırmanın ikinci aşamasında, öğrencilerin öğrenim gördükleri lisans programından memnuniyet düzeylerine ilişkin bulgulara bakıldığında; kız öğrencilerin öğrenim gördükleri lisans programından memnuniyetlerinin erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Elde edilen bu bulgu, kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre öğretmenlik mesleğine yönelik daha olumlu tutumlar geliştirdikleri ile ilgili araştırma bulguları (Çapri ve Çelikkaleli, 2008; Doğan ve Çoban, 2009) tarafından da desteklenmektedir. Bu alandaki bir diğer bulgu, Güzel Sanatlar Eğitimi Programı'nda öğrenim gören öğrencilerin öğrenim gördükleri lisans programından memnuniyet düzeylerinin diğer öğretmenlik programlarındaki öğrencilere göre daha yüksek olduğudur. Bu durum öğrencilerin Güzel Sanatlar Eğitimi Programı'na üniversiteye giriş sınavı dışında özel yetenek sınavı ile alınmaları ve yeteneklerini öğrenim gördükleri süre boyunca da sergileyebilecekleri bir programda öğrenim görüyor olmalarıyla açıklanabilir.

Eğitim Fakültesi öğrencilerinin meslek tercihlerinde etkili olan faktörleri ortaya koymayı amaçlayan bu araştırmanın bazı sınırlılıkları mevcuttur. Bu sınırlılıklardan biri çalışmanın örnekleme ile ilgilidir. Araştırma Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Eğitim Fakültesinde öğrenim gören öğrencilerle yürütülmüş ve bu bakımdan araştırmadan elde edilen bulguların genellenebilirliği sorununun önüne geçilebilmesi amacıyla farklı üniversitelerin eğitim fakültelerinde öğrenim gören öğrencilerin de temsil edilebileceği bir örneklem ile çalışmaların yapılması bir öneri olarak sunulabilir. Bir diğer sınırlılık araştırmanın deseni ile ilgilidir. Bu çalışma nicel yöntemle tasarlanmıştır. Katılımcıların görüşlerinin daha detaylı bir şekilde ele alınabilmesi için nitel verilere de ihtiyaç duyulmaktadır. Bu nedenle nicel ve nitel verilerin birlikte kullanıldığı karma yöntemli araştırma çalışmalarının planlanması önerilebilir. Sınırlılıklarına rağmen bu çalışmanın, eğitim fakültesi öğrencilerinin meslek seçiminde etkili olan faktörlere ilişkin ortaya koyduğu bulgular ile konuyla ilgili çalışmalar yapacak araştırmacılara katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bunun yanında, elde edilen bu bulguların özellikle, meslek seçiminin önemli bir adımı olan, yükseköğretim programı tercihi aşamasında olan öğrencilere ve velilere verilecek mesleki rehberlik ve kariyer danışmanlığı hizmetlerinde yararlı olabileceği düşünülmektedir.

Etik Kurul Onay Bilgileri

Araştırma verileri Ömer Halisdemir Üniversitesi Etik Kurulu'ndan alınan 12.06.2017 tarihli ve 2017/09-02 sayılı izinle toplanmıştır. Araştırma sürecinde araştırma ve yayın etiğine uyulmuştur.

Kaynaklar

- Akdaş, G. (2013). *Sağlık meslek lisesi öğrencilerinin mesleki olgunluk düzeylerinin ve algıladıkları aile desteğinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Atatürk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Erzurum
- Aksu, H. H. (2016). Eğitim fakültesinde öğrenim gören öğrencilerin bölümleri hakkındaki görüşleri: Giresun Üniversitesi örneği. *Kastamonu Education Journal*, 24(1), 299-316.

- Allen, J. ve Robbins, S. B. (2008). Prediction of college major persistence based on vocational interests, academic preparation, and first-year academic performance. *Research in Higher Education*, 49(1), 62-79.
- Atli, A. (2016). Lise Öğrencilerinin Meslek Tercihlerinin Yetenek, İlgi ve Mesleki Değerlerine Göre İncelenmesi. *Journal of Kirsehir Education Faculty*, 17(1), 555-573.
- Ayık, Y. Z., Özdemir, A. ve Yavuz, U. (2007). Lise türü ve mezuniyet başarısının kazanılan fakülte ile ilişkisinin veri madenciliği tekniği ile analizi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 10(2), 441-454.
- Berings, D. ve Adriaenssens, S. (2012). The role of business ethics, personality, work values and gender in vocational interests from adolescents. *Journal of Business Ethics*, 106(3), 325-335.
- Bozgeyikli, H., Derin, S. ve Toprak, E. (2016). Üniversite öğrencilerinin mesleki değer algıları. *International Journal Contemporary Educational Studies*, 2(1), 139-156
- Bölükbaş, N. (2018). Hemşirelik öğrencilerinin meslek seçimi ve etkileyen faktörler. *Ordu Üniversitesi Hemşirelik Çalışmaları Dergisi*, 1(1), 10-17.
- Bryant, B. K., Zvonkovic, A. M. ve Reynolds, P. (2006). Parenting in relation to child and adolescent vocational development. *Journal of Vocational Behavior*, 69, 145-175.
- Bubany, S. T. ve Hansen, J. I. C. (2011). Birth cohort change in the vocational interests of female and male college students. *Journal of Vocational Behavior*, 78(1), 59-67.
- Bursal, M. ve Buldur, S. (2013). Fen bilgisi öğretmen adayları için öğretmenlik tercih nedenlerini derecelendirme ve geleceğe yönelik beklentiler ölçekleri geliştirme çalışması. *Turkish Journal of Teacher Education*, 2(1), 47-64.
- Büyükoztürk, Ş. (2005). Anket geliştirme. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(2), 133-151.
- Ceylan, E., Cinsler, B. B., Soytürk, S., Şengün, T. ve Erbay, H. (2017). Bir tıp fakültesi öğrencilerinin meslek tercihinde etkili olan faktörler. *Journal of Medical Education and Informatics*, 1, 2-12.
- Christensen, L. B., Johnson, R.B. ve Turner, L. A., (2014). *Research methods, design, and analysis* (12th edition). Pearson Education Limited.
- Chung, Y. B. (2002). Career decision-making self-efficacy and career commitment: Gender and ethnic differences among college students. *Journal of Career Development*, 28(4), 277-284.
- Cook, E. P., Heppner, M. J. ve O'Brien, K. M. (2005). Multicultural and gender influences in women's career development: An ecological perspective. *Journal of Multicultural Counseling and Development*, 33(3), 165-179.
- Çapri, B. ve Çelikkaleli, Ö. (2008). Öğretmen adaylarının öğretmenliğe ilişkin tutum ve mesleki yeterlik inançlarının cinsiyet, program ve fakültelerine göre incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(15), 33-53.
- Çermik, H., Doğan, B. ve Şahin, A. (2010). Sınıf öğretmenliği öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih sebepleri (Prospective elementary classroom teachers' motives for selecting teaching profession). *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(2), 201-212.
- Dinç, E. (2008). Meslek seçiminde etkili faktörlerin incelenmesi: Meslek yüksek okulu muhasebe programı öğrencileri üzerine bir araştırma. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (16), 90-106.
- Doğan, T. ve Çoban, A. E. (2009). Eğitim fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile kaygı düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 34(153), 157-168.
- Ekinci, N. (2017). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleği ve alan seçiminde etkili olan motivasyonel etkenler. *Elementary Education Online*, 16(2), 394-405.
- Eret-Orhan, E. ve Ok, A. (2014). Öğretmenlik programlarını kimler tercih ediyor? Adayların giriş özellikleri ve öğretmenliğe yönelik tutumları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (HU Journal of Education)*, 29(4), 75-92.

- Erigüç, G. ve Eriş, H. (2013). Sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu öğrencilerinin iletişim becerileri: Harran Üniversitesi örneği. *Electronic Journal of Social Sciences*, 12(46).
- Gati, I. ve Asher, I. (2001). The PIC model for career decision making: Prescreening, in-depth exploration, and choice. F. T.L. Leong ve A. Barak (Yay. Haz.) *Contemporary models in vocational psychology*. Lawrence Erlbaum Associates.
- Genç, G., Kaya, A. ve Genç, G. (2007). İnönü üniversitesi tıp fakültesi öğrencilerinin meslek seçimini etkileyen faktörler. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(13), 49-63.
- Green, S. ve Salkind, N. (2004). Using SPSS for Windows and Macintosh: Analyzing and understanding data (4th ed.). Upper Saddle River, NJ: Pearson-Prentice Hall.
- Gross, M. J. ve Manoharan, A. (2016). The balance of liberal and vocational values in hospitality higher education: Voices of graduates. *Journal of Hospitality & Tourism Education*, 28(1), 44-57.
- Gültekin, M., Güner, M., Hayal, M. A. ve Yar-Sevmiş, B. (2016). Sınıf öğretmeni adaylarının kişisel ve aile özellikleri ile öğrenim gördükleri program, öğretmenlik mesleği ve yaşama ilişkin görüşleri. *Electronic Turkish Studies*, 11(3), 1163-1184.
- İncikabı, L., Biber, A. Ç. ve Mercimek, O. (2016). İlköğretim matematik öğretmen adaylarının programı tercih nedenleri ve beklentileri üzerine bir araştırma. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (22), 165-188.
- Judge, T. A., Higgins, C. A., Thoresen, C. J. ve Barrick, M. R. (1999). The big five personality traits, general mental ability, and career success across the life span. *Personnel psychology*, 52(3), 621-652.
- Keller, B. K. ve Whiston, S. C. (2008). The role of parental influences on young adolescents' career development. *Journal of Career Assessment*, 16(2), 198-217.
- Kim, S. Y., Ahn, T. ve Fouad, N. (2016). Family influence on Korean students' career decisions a social cognitive perspective. *Journal of Career Assessment*, 24(3), 415-585.
- Korkut-Owen, F. (2008). *Mesleki seçimleri etkileyen ana etmenler*, R. Özyürek (Yay. haz.). *Kariyer Yolculuğu* içinde (ss.1-23), Ankara: Ulusal Ajans
- Korkut-Owen, F. K., Kepir, D., Özdemir, S., Ulaş, Ö. ve Yılmaz, O. (2012). Üniversite öğrencilerinin bölüm seçme nedenleri. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(3), 135-151
- Lewis, M. M. ve Hardin, S. I. (2002). Relations among and between career values and Christian religious values. *Counseling and Values*, 46(2), 96-107.
- Low, K. S., Yoon, M., Roberts, B. W. ve Rounds, J. (2005). The stability of vocational interests from early adolescence to middle adulthood: a quantitative review of longitudinal studies. *Psychological bulletin*, 131(5), 713-737.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2019). Milli Eğitim İstatistikleri (Örgün Eğitim) 2018-2019. http://sgb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2019_09/30102730_meb_istatistikleri_organ_egitim_2018_2019.pdf 08/05/2020 tarihinde erişilmiştir.
- Ölçme Seçme ve Yerleştirme Merkezi. (2019). 2019 YKS Yerleştirme Sonuçlarına İlişkin Sayısal Bilgiler. Erişim adresi: <https://dokuman.osym.gov.tr/pdfdokuman/2019/YKS/sayisalbilgiler06082019.pdf>
- Özdel, C. B. (2009). *Meslek lisesi öğrencilerinin mesleki yönelimlerine etki eden faktörler: Küçükçekmece İlçesi örneği* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Özdemir, F. K. ve Şahin, Z. A. (2016). Hemşirelik bölümü birinci sınıf öğrencilerinin meslek seçimini etkileyen faktörler. *Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 7(1), 28-32.
- Özsoy, G., Özsoy, S., Özkara, Y. ve Memiş, A. D. (2010). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih etmelerinde etkili olan faktörler. *İlköğretim Online*, 9(3), 910-921.
- Özveren, H., Gülnar, E. ve Özden, D. (2017). Hemşirelik öğrencilerinin meslek seçimini etkileyen faktörlerin belirlenmesi. *Turkish Journal of Clinics and Laboratory*, 8(2), 57-64.
- Özyürek, R. ve Kılıç-Atıcı, M. (2002). Üniversite öğrencilerinin meslek seçimi kararlarında kendilerine yardım eden kaynakların belirlenmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2(17), 33-42.

- Pişkin, M. (2011). Kariyer gelişim sürecini etkileyen faktörler. B. Yeşilyaprak (Yay. haz.) *Mesleki Rehberlik ve Kariyer Danışmanlığı Kuramdan Uygulamaya*. Ankara: Pegem A Yayınları
- Polatçı, S. ve Gültekin, Z. (2017). Meslek yüksekokulunda okuyorum seçtiğim mesleğe uygun muyum? I'm studying in the vocational school am i suitable for the occupation i have choosen? *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(21), 384-396.
- Rode, J. C., Arthaud-Day, M. L., Mooney, C. H., Near, J. P. ve Baldwin, T. T. (2008). Ability and personality predictors of salary, perceived job success, and perceived career success in the initial career stage. *International journal of selection and assessment*, 16(3), 292-299.
- Sagiv, L. (2002). Vocational interests and basic values. *Journal of Career Assessment*, 10(2), 233-257.
- Sarıkaya, T. ve Khorshid, L. (2009). Üniversite öğrencilerinin meslek seçimini etkileyen etmenlerin incelenmesi: Üniversite öğrencilerinin meslek seçimi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(2), 393-423.
- Siyez, D. M. (2011). Gelişimsel yaklaşımlar. B. Yeşilyaprak (Yay. haz.) *Mesleki Rehberlik ve Kariyer Danışmanlığı Kuramdan Uygulamaya*. Ankara: Pegem A Yayınları
- Şeker, G. ve Çapri, B. (2019). The relationship between vocational personality types and vocational values. *Journal of Education and Training Studies*, 7(11), 103-113.
- Tak, J. (2004). Structure of vocational interests for Korean college students. *Journal of Career Assessment*, 12(3), 298-311.
- Taş, M. Y. (2012). Demirci Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği adaylarının profili ve sosyal bilgiler öğretmenliğini tercih etme nedenlerinin değerlendirilmesi. *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(2), 64-76.
- Tataroğlu, B., Özgen, K. ve Alkan, H. (2011, April). Matematik öğretmen adaylarının öğretmenliği tercih nedenleri ve beklentileri. *2nd International Conference on New Trends in Education and Their Implication* içinde (ss. 998-1006). Erişim adresi: <http://iconte.org/FileUpload/ks59689/File/176.pdf>
- Temel, M., Bilgiç, Ş. ve Çelikkalp, Ü. (2018). Hemşirelik Öğrencilerinin Meslek Seçiminde Etkili Faktörler. *Journal of Higher Education & Science/Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 12(3), 480-487
- Türkdoğan, S. C. (2014). *Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih etmelerinde etkili olan faktörlere göre mesleki kaygıları* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Uyguç, N. (2003). Cinsiyet, bireysel değerler ve meslek seçimi. *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 18(1), 93-104.
- Uz-Bilgin, Ç., Kavuk-Kalender, M., Yılmaz, M. B., Orhan, F., Erdem, M. ve Yıldırım, S. (2019). BÖTE bölümlerine 2017 yılında yerleşen öğrencilerin tercihlerini etkileyen faktörler. *Ege Eğitim Dergisi*, 20(1), 279-290.
- Weathers, P. L., Thompson, C. E., Robert, S. ve Rodriguez, J. (1994). Black college women's career values: A preliminary investigation. *Journal of Multicultural Counseling and Development*, 22(2), 96-105.
- Yılmaz, N. ve Doğan, N. (2015). İlköğretim matematik öğretmen adaylarının meslek tercihlerini etkileyen faktörler: Hacettepe Üniversitesi Örneği. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1), 405-421.
- Zysberg, L. ve Berry, D. M. (2005). Gender and students' vocational choices in entering the field of nursing. *Nursing outlook*, 53(4), 193-198.

Extended Abstract

Introduction

One of the most important steps in choice of vocation in Turkey is taken by young people who have successfully completed secondary education and received a sufficient score in university

entrance exam and will choose an undergraduate program to enroll. Data from ÖSYM (2019) indicate that over two million students entered Higher Education Institutions Exam (YKS) and about 750 thousand students were placed in associate degree and undergraduate programs. It is important to explore the factors that have been effective in preferring the higher education programs so that findings about the factors that have guided young people in their choice of vocation can be achieved.

It is observed that studies addressing the reasons for choosing the higher education programs in Turkey have been primarily conducted in the case of Nursing program (Bölükbaş, 2018; Özdemir & Şahin, 2016; Özveren, Gülnar & Özden, 2017; Temel, Bilgiç & Çelikalp, 2018). There are also other studies performed with the students of faculty of education (Ekinci, 2017; Özsoy, Özsoy, Özkara & Memiş, 2010; Türkođan, 2014), medical school (Ceylan, Cinsler, Soytürk, Şengün & Erbay, 2017; Genç, Kaya & Genç, 2007) and vocational schools (Dinç, 2008; Eriğüç & Eriş, 2013; Polatçı & Gültekin, 2017).

It is thought that exploring the factors which have been effective in the choice of higher education program, in other words, in the choice of vocation among undergraduates who have completed the primary and secondary education process and enrolled in an undergraduate program of higher education can present an important source of information for many young people who make plans about their education and professional life. In this context, this study aimed to explore the factors affecting choice of vocation among students who were attending any of the higher education programs in faculty of education and their level of satisfaction with the program they were attending. Differently from previous studies that have been conducted with undergraduates of certain programs in faculties of education (Bursal & Buldur, 2013; Çermik, Doğan & Şahin, 2010; Taş, 2012; Yılmaz & Doğan, 2015), this research was performed with a study group involving students of different undergraduate programs in a faculty of education. In this sense, it is anticipated that the research findings will contribute to experts working in the field of vocational guidance and career counseling and researchers working within the scope of the relevant literature.

Method

This research was conducted in the survey model to make an attempt to identify the factors affecting faculty of education students' choice of vocation. The study group of the research included 424 undergraduates attending the first grades of different undergraduate programs at Niğde Ömer Halisdemir University, Faculty of Education. The questionnaire form developed by researchers as the data collection instrument involved items aiming to explore the factors that are arguably deemed to have been effective in students' choice of their programs and a scale through which they could state their levels of satisfaction with their programs. The data were analyzed in SPSS 24.0 software package. Descriptive statistics were utilized for analyzing the factors that affected students' choice of their undergraduate programs, and their frequencies and percentages of responses to the items were calculated. Significance of the difference between the distributions of factors affecting the choice of undergraduate programs by gender was analyzed with a "chi-square test". Independent groups t-test method was utilized for analyzing significance of the difference between female and male students' levels of satisfaction with their programs. For significance of the difference in the levels of satisfaction with participants' programs by the program, one-way variance analysis (ANOVA) was performed, and between which groups the difference was present was found using Tukey's HSD test of post-hoc techniques. Eta-square (η^2) value was checked to find the effect size. Eta-square (η^2) value refers to small (.01), medium (.06) and large (.14) effect sizes (Green & Salkind, 2004). Upper limit of error margin was accepted as 0.05 in the research.

Result and Discussion

The answers given by the participant students to the questions about factors that were effective in their choice of undergraduate program were analyzed and ranked as percentages. Accordingly, 70% of the students said, "I chose it because it is a vocation I am interested in" while 65% of

them said, "I chose it because I thought it to be suitable for my talents." Of the participants, 58% said, "I chose it because I thought it to be suitable for my gender"; 53% said, "I chose it by necessity because I did not get the desired score in university entrance exam"; and 51% said, "I chose it because I thought I could find a job easier after graduation." Finally, 44% of the students thought that their families were effective in the choice of their programs. It was analyzed with chi-square test whether the distribution of factors affecting the choice of undergraduate program differed by gender, and a significant difference was only found between the female and male students in the distributions by suitability for gender. One can accordingly argue that female students regarded their program's suitability for gender as being more important.

Next, the data were analyzed to determine whether students' levels of satisfaction with their undergraduate programs differed by their programs. A significant difference was observed in participants' levels of satisfaction with their undergraduate programs by gender. Hence, the female students' levels of satisfaction with their programs were higher than the levels of male students. As for the descriptive statistics concerning the levels of satisfaction with participants' undergraduate programs, the highest level of satisfaction was observed with the Fine Arts Teaching Program. The analysis results indicate that the students attending the Fine Arts Teaching Program had significantly higher mean scores of satisfaction than the students attending other programs. The effect size of this difference was found to be $\eta^2 = .17$. This is interpreted as a large size effect (Green & Salkind, 2004).